

Notitie

Onderwerp: Archeologie Koopvaardersschutsluis Den Helder
Projectnummer: 364532
Referentienummer: SWNL0255301
Datum: 27-06-2019

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De Provincie Noord-Holland is voornemens in Den Helder de Koopvaardersschutsluis te renoveren en te verlengen en tegelijkertijd de Boerenverdrietsluis aan te passen tot schutsluis. De onderhavige notitie heeft alleen betrekking op de voorgenomen werkzaamheden bij de Koopvaardersschutsluis (hierna: KVSS). De sluis ligt tussen het Nieuwe Diep en het Noord-Hollands Kanaal en vormt de verbinding tussen de binnen- en buitenhaven van Den Helder (zie afbeelding 1). De sluis is begin jaren '80 van de vorige eeuw gebouwd en vanaf januari 1985 in gebruik (afbeelding 2 en 3). De precieze ingrepen voor de renovatie en verlenging van de KVSS zijn momenteel nog niet bekend maar waarschijnlijk is alleen sprake van ingrepen binnen de begrenzing, waarbinnen ook de verlenging van de sluis valt, van het huidige sluizencomplex.

1.2 Archeologisch proces

In het kader van dit project heeft Sweco Nederland B.V. een archeologisch bureau-onderzoek uitgevoerd,¹ waarbij het rapport reeds als definitief is opgeleverd na verwerking van het commentaar van zowel de (adviseur van de) gemeente Den Helder als de provincie Noord-Holland.² Op basis van het commentaar van het bevoegd gezag is bij het bureauonderzoek een advieskaart voor vervolgonderzoek toegevoegd (afbeelding 4). De directe aanleiding voor de onderhavige notitie als aanvulling op het bureauonderzoek is het ter beschikking komen van fotomateriaal dat stamt uit de periode van de aanleg van de KVSS.

2 Analyse fotomateriaal

Het beschikbare fotomateriaal toont de verschillende stadia van de werkzaamheden voor de aanleg van de KVSS. Het gebied waar de KVSS is aangelegd was echter eerst nog het water van het Nieuwe Diep, tot aan de drooglegging in de jaren 60 van de vorige eeuw toen het gebied werd opgespoten. Begin jaren '80 is de KVSS binnen dit drooggelegde gebied aangelegd.

Wat opvalt bij vergelijking van afbeelding 1 (huidige situatie) en afbeelding 2 (aanvang werkzaamheden aanleg KVSS), is dat rondom het fort Het Nieuwe Werk/fort Oostoever (AMK-terrein 14.989) een gracht/watergang liep. Deze watergang is inmiddels gedempt en overbouwd met loodsen. De huidige openbare weg, 'Het Nieuwe Werk' loopt over een dijklichaam dat stamt uit de 19^e eeuw.

¹ Weerheijm 2019.

² Weerheijm 2019.

De oorspronkelijke pre-Napoleontische werf en de opvolger, het fort Het Nieuwe Werk/fort Oostoever, en de eerste gracht daaromheen bevinden zich dus ruim buiten het bereik van de ingrepen voor de aanpassingen aan de KVSS.

Voor de aanleg van de KVSS is in eerste instantie een diepe bouwput uitgegraven, tot aan de onderzijde van de betonnen funderingen van de huidige sluishoofden (afbeelding 5, 6 en 7). Deze onderzijde ligt op ca. 12 m -NAP. Vervolgens zijn damwanden geslagen (afbeelding 8, 9 en 10). Langs het hele sluiscomplex is sprake geweest van grote ontgravingen (afbeeldingen 11 en 12). Hierbij is de opgespoten grond afgegraven aan beide zijden van de huidige oeverbeschoeiing (afbeelding 13 en 14).

3 Advies

Nieuwe ingrepen hebben mogelijk betrekking op de aanbouw van een nieuw sluishoofd, gefundeerd op palen. De ontgravingen vinden plaats in opgespoten, geroerde grond, op locaties die tot aan de jaren 60 deel uitmaakten van het water van het Nieuwe Diep. Diepere ingrepen bestaan uit het aanbrengen van heipalen, vanaf 12 m -NAP. Deze niveaus liggen naar verwachting ruim onder relevante archeologische niveaus.

Sweco adviseert op basis van het bureauonderzoek en het fotomateriaal dat is samengevat in deze notitie om geen vervolgonderzoek uit te voeren in het kader van de voorgenomen ontwikkelingen. Binnen het plangebied zijn de relevante archeologische niveaus naar verwachting reeds 'opgeruimd', eerst door de eroderende werking van het water, en vervolgens door de velerlei werkzaamheden ten tijde van de aanleg van de sluis. Daar komt bij dat de verwachte kenniswinst bij onderzoek en de mogelijkheden tot het doen van waardevolle waarnemingen in dit geval zeer beperkt is, zeker in relatie tot de verwachte onderzoeksinspanning.

Wij adviseren om deze notitie in te brengen bij het vooroverleg met de bevoegde overheid. De mogelijkheid bestaat dat het besluit van de bevoegde overheid afwijkt van het door ons opgestelde advies.

Literatuurlijst en gebruikte bronnen

Weerheijm, W.J., 2019. Archeologisch onderzoek plangebied Boerenverdrietsluis (BVS) en Koopvaardersschutsluis (KVSS) te Den Helder, gemeente Den Helder. Archeologisch bureauonderzoek. Sweco Archeologische Rapporten 2200.

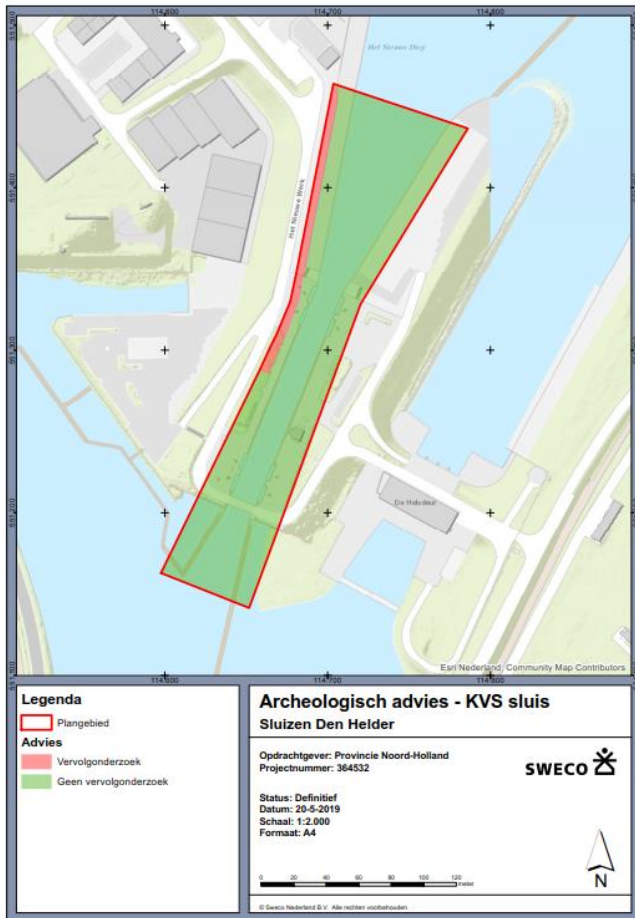
Afbeelding 1:
luchtfoto huidige
situatie. Bron: Google
Maps.

Afbeelding 2:
Luchtfoto bij aanvang
werkzaamheden.

Afbeelding 3: overzichtsfoto na ingebruikname van de KVSS.

Afbeelding 4: Advieskaart vervolgonderzoek KVSS (Bron: Weerheijm, 2019)

Afbeelding 5: aanleg paalfundering.

Afbeelding 6: aanleg paalfundering.

Afbeelding 7: overzichtsfoto aanleg paalfundering.

Afbeelding 8: overzichtsfoto aanleg damwanden.

Afbeelding 9: sfeerfoto aanleg damwanden.

Afbeelding 10: sfeerfoto aanleg damwanden.

Afbeelding 11: overzichtsfoto werkterrein bij aanleg sluis.

Afbeelding 12: overzichtsfoto werkterrein bij aanleg sluis.

Afbeelding 13: sfeerfoto bij aanleg sluis.

Afbeelding 14: sfeerfoto bij aanleg oever noordzijde.

Verantwoording

Titel	Archeologie Koopvaardersschutsluis Den Helder
Projectnummer	364532
Referentienummer	SWNL255301
Revisie	D1.0
Datum	27-06-2019

Auteur	mr. Wouter Weerheijm MA Senior KNA BO archeoloog/KNA archeoloog MA
--------	--

E-mailadres	wouter.weerheijm@sweco.nl
-------------	---------------------------

Gecontroleerd door	Jeroen van Rooij MA Senior KNA-prospector
--------------------	--

Paraaf gecontroleerd

Goedgekeurd door	Jeroen van Rooij MA Teammanager
------------------	------------------------------------

Paraaf goedgekeurd

